

PLAS-DRAS EN BIOMELK WORDEN SUCCESVERHAAL

Hermen en Leanne Spans runnen sinds eind 2014 Natuurboerderij Weidevol. Dit biologisch melkveebedrijf ligt middenin natuurgebied De Wieden, dat onderdeel uitmaakt van Nationaal Park Weerribben-Wieden, in het noorden van Nederland. – *Jonas Hanssens, landbouwconsulent Boerenbond*

Waar landbouwers vroeger wel eens op gespannen voet leefden met het beleid van Natuurmonumenten, omarmen Hermen en Leanne nu de natuur. Ze willen de consument laten zien dat landbouw en natuur wel degelijk samengaan.

Natura 2000

In 2014 investeerde Hermen in een nieuwe melkveestal op een nieuwe locatie, aan de rand van 3 Natura 2000-gebieden en een waterwinningsgebied. Het ouderlijk bedrijf enkele kilometers verderop had weinig ontwikkelingsmogelijkheden, waardoor een bedrijfsverplaatsing zich opdroeg. Het oorspronkelijke bedrijf, met 120 koeien aan een SAC-robot, had toen al te veel koeien voor een nieuwe milieuv vergunning. Na het in werking treden van de programmatische aanpak stikstof, de zogenaamde PAS, mocht Hermen op-

nieuw op de oude bedrijfslocatie koeien houden. Hij koos ervoor de oude bedrijfslocatie te behouden en er het jongvee en de droogstaande koeien te huisvesten. Bijgevolg moeten alle veebewegingen van de ene bedrijfslocatie naar de andere aan- en afgemeld worden met I&R (identificatie en registratie). Gezien de inplanting van de nieuwe bedrijfslocatie vlak bij de Natura 2000-gebieden en de beperkte hoeveelheid ammoniakemissierechten die Hermen ter beschikking had, werd hij verplicht om emissiearm te bouwen. Dit werd gerealiseerd door te investeren in een chemische luchtwasser. De luchtwasser zuigt lucht aan via ventilatoren. Over de aangezogen lucht wordt vervolgens water en zwavelzuur gesproeid. Op deze manier bindt de ammoniak in de lucht met het zuur en wordt ammoniaksulfaat gevormd. Dit laatste wordt opgeslagen in een tank.

Deze investering van ongeveer 50.000 euro zorgt ervoor dat de ammoniakemissie met bijna 90% gereduceerd wordt, waardoor Hermen verder niet aan extra verplichtingen moet voldoen. Op 1 januari 2017 worden er in Nederland fosfaatrechten ingevoerd. Met deze maatregel hoopt de Nederlandse regering de fosfaatproductie onder het door de EU ingestelde plafond te houden. Het is nog niet zeker of biologische en extensieve bedrijven ook moeten deelnemen aan deze fosfaatregeling, of dat zij hiervan worden vrijgesteld. Voor Hermen en Leanne zal dit hoogstwaarschijnlijk geen probleem vormen aangezien ze tijdens de fosfaatreferentieperiode nog 200 koeien molken.

Van bedreiging naar opportuniteit

Op de nieuwe locatie werd de hele kavel door Hermen gekocht, om nadien – op de

erfplaats na – alles weer door te verkopen aan Natuurmonumenten. Hermen heeft nu zo'n 70 ha rondom het bedrijf in erfpacht van Natuurmonumenten. Gelijk met de bedrijfsverplaatsing schakelde hij het bedrijf om naar het biologische circuit. Hij vindt het alvast een mooi concept: het hele bioverhaal in combinatie met de samenwerking met Natuurmonumenten. Op die manier verklaart Hermen van een bedreiging een opportuniteit te kunnen maken. Wanneer hij duidelijk maakt dat hij in de toekomst nog kansen ziet op het bedrijf voor zorg of recreatie, wordt duidelijk dat de ondernemer in Hermen nog niet verzadigd is. Achteraan in de melkveestal zijn immers enkele vergaderruimtes opgetrokken die uitzicht geven over de stal. Deze worden verhuurd voor allerlei activiteiten: vergaderingen, voorstellingen, kinderfeestjes. Bovendien is er een plek voorzien waar er aandacht is voor het werk van Natuurmonumenten en bieden ze samen met deze vereniging excursies aan. Om het hele concept wat extra in de verf te zetten, koos men niet voor een ordinaire melkstal, maar voor een heuse melkstal met aflopend dak (zie foto p. 37) die het geheel visueel verkleint. Op deze manier past de stal mooi in het land-

.....
 Door het aflopende dak wordt het geheel visueel verkleind.
 Op deze manier past de stal mooi in het landschap.

schap. Bovendien werd ervoor gekozen zo veel mogelijk in hout uit te voeren, onder meer de spanten zijn volledig uit hout opgetrokken. De stal is bijna volledig energieneutraal. De vergaderzalen worden reeds verwarmd met de warmterecuperatie van de melkinstallatie. Als volgende investering denkt Hermen erover na om nog bijkomende zonnepanelen te plaatsen. Zo kan hij energieneutraal melk produceren. Het gebied werd indertijd ontpolderd en het bodemtype is veengrond. Dit heeft ertoe geleid dat alles moest worden geheid. De stal werd gebouwd op 480 heipalen, wat de kostprijs van het totale plaatje niet ten goede kwam. Op de nieuwe locatie werd gebouwd voor 230 ligplaatsen voor het melkvee. Normaalgezien bedraagt bij nieuwbouw de kostprijs per ligplaats 6000 tot 7000 euro (inclusief melkstand). Doordat hier op

een originele manier gebouwd werd (aflopend dak), alles geheid moest worden en er tevens vergaderruimten zijn opgetrokken aan het staleinde, kan je de kostprijs per ligplaats niet echt vergelijken. Aangezien kunstmest verboden is in het biologische circuit, moet Hermen het voornamelijk hebben van de eigen gepro-

met een dichte vloer en mestschuif. Het stro dat gebruikt wordt in de diepstrooiselboxen moet niet afkomstig zijn van het biologische circuit. De mestschuif loopt de laatste meter over een rooster waar de dunne fractie doorvalt. Vervolgens valt de dikke fractie achter een muurtje in een opslag voor vaste mest. Onder de volle-

1 De luchtwasser staat buiten, aan het einde van de stal. Links en rechts van de poort is de opvang van de dikke fractie te zien. 2 De melkstal met houten spanten zonder steunpilaren zorgt voor een open beeld in de stal. Achteraan de stal zijn de vergaderruimtes te zien die uitgeven op de stal.

duceerde stalmest om zijn grasland te bemesten. Hij kiest ervoor om vaste mest te gebruiken omdat mengmest het grasland te veel zou verzuren. Ook voor het weidevogelbeheer geniet het gebruik van vaste mest de voorkeur. Daarom werd gekozen om de nieuwe stal te voorzien

dige volle vloer zit een kelder voor de opslag van de dunne fractie.

Biologisch melken

Hermen is aangesloten bij Eko-Holland. Dit is een samenwerkingsverband van meer dan 120 biologische melkveehou-

ders, verspreid over heel Nederland, samen goed voor 70 miljoen l melk. De melk wordt verwerkt door een tiental verwerkers tot biologische zuivel. De melk die op de boerderij geproduceerd wordt, is biologische weidemelk. Hierop is dus al heel wat meerwaarde gecreëerd in vergelijking met gangbare melk. De volgende stap die Hermen overweegt, is het produceren van biologische A2-melk (zie kader) wanneer de markt hierom zou vragen.

Momenteel krijgt Hermen 47 cent + 3 cent kwaliteitstoeslag per kilogram melk. De koeien produceren deze melk bijna louter op gras. Vorig jaar werd tevens wat biologische maïs aangekocht aan 80 euro/ton. Andere teelten zoals voederbiet zijn in het biologische circuit niet evident door de grote hoeveelheid handenarbeid die nodig is.

Weidevogelbeheer

Hermen en Leanne willen op de nieuwe locatie laten zien dat landbouw en natuur samengaan. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar weidevogels. Dit was een van de expliciete voorwaarden die Natuurmonumenten oplegde voor de samenwerking.

Om weidevogels optimaal de kans te geven om te broeden, past hij het plasdrassysteem toe.

Met behulp van een zonnepomp pompt Hermen in het voorjaar water op. Dat gebeurt op stukken weiland die door Natuurmonumenten werden aangeduid.

Daar mag er niet gemaaid, noch begraasd worden tot half juli, tot wanneer de meeste vogels met hun jongen weg zijn. Hiervoor krijgt hij bovendien enkele ecologische premies, vergelijkbaar met de beheersovereenkomsten van de VLM in Vlaanderen. ■

40% VAN ZWARTBONTE HOLSTEIN-KOEIEN PRODUCEERT REEDS A2 MELK

Fokkerijorganisatie CRV voerde aan de hand van merkertesten genotype-ring uit bij ruim 100.000 koeien. Hieruit blijkt dat 40% procent van de zwartbonte Nederlandse en Vlaamse Holsteinpopulatie A2-melk geeft. Dit type melk is voornamelijk bekend van bij de Guernsey-koeien. 95% van het Guernsey-ras produceert A2-melk. A2-melk is afkomstig van koeien met het natuurlijke A2A2-gen. Deze melk bevat een andere variant van het zogenaamde bèta-caseïne eiwit dan

de gewone A1-melk. A2-melk geeft bij bepaalde mensen aanleiding tot minder maag-darmklachten en kan dus beter worden verteerd dan A1-melk. Bovendien is het mogelijk dat A2-melk de overgevoeligheid bij mensen met een koemelkallergie vermindert. Dit najaar brengt Veco Zuivel in Nederland biologische A2-melk op de markt. Misschien ook een kans voor onze Vlaamse zuivelmarkt?